

Contact en begeleiding tijdens wachttijden in de GGz

Een overzicht van feiten,
ervaringen, initiatieven en ideeën
in de provincie Groningen

zorg belang

Groningen

De wachttijden en wachtlijsten in de (jeugd) geestelijke gezondheidszorg zijn lang. Wat betekent dit voor cliënten, naasten en professionals? Wat gebeurt er in de provincie Groningen om het probleem van de wachttijden en wachtlijsten op te lossen? En van welk aanbod kan men al wel gebruik maken tijdens deze periode? Dit alles kwam deze lente aan bod tijdens een online onderzoek van het Zorgbelang Panel en een themabijeenkomst van de Academie Zorgbelang. De uitkomsten van zowel het onderzoek als de themabijeenkomst zijn verwerkt in deze publicatie.

Inhoud

- Waarom deze publicatie?
- Aanpak
- Feiten
- Ervaringen
- Oplossingen
- Contact tijdens wachttijd
- Conclusie en aanbevelingen

© Zorgbelang Groningen, 2022

Tekst: Petra Steenberg en Renate van Peet, met medewerking van Evelien Rijken en Marcel Niezen
Vormgeving: KragtVorm

Waarom deze publicatie?

Wachttijden en wachtlijsten zijn al jaren een knelpunt in de (jeugd) GGz. Er is veel aandacht voor de 'feiten en cijfers'. Maar om de urgentie van dit probleem (nog) duidelijker te maken, wil Zorgbelang Groningen dat er oog is en blijft voor de gevolgen van 'het lange wachten' voor de kwaliteit van leven van patiënten, cliënten en naasten. Hun verhaal zegt meer dan een getal. En hun ideeën en ervaringen kunnen richting geven aan mogelijke oplossingen. Voor de wachtlijstproblematiek, maar ook om de wachttijd goed door te komen. Initiatieven en ideeën zijn er in onze provincie genoeg en deze willen we graag met u en jou delen!

Aanpak

Zorgbelang Groningen heeft in het voorjaar van 2022 een korte vragenlijst voorgelegd aan patiënten/cliënten en naasten. Met deze vragenlijst wilden we hun ervaringen met (contact en begeleiding tijdens) de wachttijd ophalen. De uitkomsten ervan zijn gepresenteerd tijdens de Themabijeenkomst 'Wachttijden in de (jeugd) GGz' van de Academie Zorgbelang op 21 april. Hier gingen sprekers van de Taskforce Wachttijden GGz en het Bureau Ervaringsdeskundigheid Lentis (BEL) met professionals, vrijwilligers en andere belangstellenden in gesprek. De uitkomsten van dit alles vormen de input voor deze publicatie.

Feiten

De provincie Groningen kent relatief lange wachttijden en wachtlijsten GGz. De cijfers zijn hoger dan in de rest van het land. Oorzaken hiervoor zijn onder andere:

- meer vraag dan gemiddeld;
- meer kwetsbare inwoners (onder meer door aardbevingsproblematiek);
- personeelstekorten (landelijk probleem);
- manier van organiseren: er zijn veel kleine aanbieders, veel aanbieders van laag-complexe zorg en de samenwerking is beperkt.

Door de lange wachtlijsten worden de landelijke normen voor de wachttijd overschreden. Deze zogenoemde Treeknorm is in totaal maximaal 14 weken tussen het eerste contact (bij de huisarts) en de start van de behandeling. In Groningen verschilt de wachttijd per diagnosegroep en varieert van gemiddeld 6 tot 37 weken, met uitschieters tot wel een jaar.

Ervaringen

Uit het onderzoek en de themabijeenkomst blijkt dat patiënten, cliënten en naasten veel last hebben van het 'langer moeten wachten'. Dit uit zich in:

- een verergering van klachten/de aandoening;
- meer onzekerheid, stress, oplopende spanningen en crisissituaties;
- meer slechte dagen/stagnatie in het dagelijks functioneren, zoals minder gaan werken;
- mensen voelen zich niet serieus genomen;
- nog langer ballen in de lucht houden.

Voor professionals heeft de lange wachttijd tot gevolg dat ze cliënten langer in behandeling houden omdat:

- er geen goede nazorg is;
- patiënten niet zomaar kunnen terugkomen nadat de behandeling is afgesloten.

Oplossingen

Om het probleem van de wachttijden aan te pakken, is in de provincie Groningen een regionale **Taskforce Wachttijden GGz** actief. Hierin werken partijen (GGz, ervaringsdeskundigen, Zorgbelang, huisartsen, sociaal werk, zorgverzekeraar en gemeenten) samen aan oplossingen om mensen die geestelijke gezondheidszorg nodig hebben sneller te kunnen helpen.

De taskforce houdt zich bezig met:

- zicht krijgen op wachttijden en wachtlijsten door
 - onderzoek naar vraag en aanbod
 - opschonen van wachtlijsten
- 'de juiste zorg op juiste plek door de juiste persoon' door
 - voorlichting over mogelijkheden in het Sociaal Domein voor huisartsen
 - ondersteuner Sociaal Domein (OSD) in de huisartsenpraktijken, die de huisartsen, POH en patiënt de weg helpt te vinden in het sociaal domein
 - aandacht voor tijdig afronden van de behandeling

- betere samenwerking tussen alle betrokken partijen door
 - gezamenlijk overleg over passende zorg op de juiste plek in geval van urgente hulpvragen
 - afspraken over goede verwijzing tussen huisarts, GGz en sociaal domein
 - afspraken over overgang van jeugd naar volwassen domein.

Ideeën uit het onderzoek/de themabijeenkomst om de doorstroming te bevorderen en de wachtlijsten te verkorten, zijn bijvoorbeeld:

- een strippenkaart: na afsluiten van de behandeling kan de cliënt (indien gewenst) laagdrempelig terugvallen op behandelaar. Hij/zij verdwijnt niet uit het systeem. Dit helpt voorkomen dat de zorgverlener de cliënt niet 'los durft te laten';
- meer/betere samenwerking tussen alle partijen uit de regio: instellingen, gemeenten en zorgaanbieders met bijvoorbeeld een centraal punt waar bekend is hoe lang de wachttijden zijn en die zoekt naar een aanbieder en mogelijke alternatieven.

Contact tijdens wachttijd

Welke initiatieven zijn er (in onze provincie) al om de wachttijd zo goed mogelijk door te komen?

Bijvoorbeeld:

- *Voorzorgsgroep* (Lentis, Terwille, Welstad en huisartsen): met groepsaanbod (door o.a. ervaringsdeskundigen) om tijdens het wachten te werken aan herstel en voor te bereiden op de behandeling;
- *Online aanbod* (Wacht@ctief);
- *Herstelacademie*: ontmoetingsplek, vrije ruimte aan activiteiten met divers aanbod aan bijvoorbeeld cursussen (geen vervanging voor de reguliere hulp).

Andere bestaande initiatieven zijn:

- begeleiding door POH GGz bij de huisarts;
- Welzijn op recept;

- herstelondersteunende intake (HOI), een initiatief uit Noord Holland. Bij de intake zijn een psychiater en psycholoog aanwezig, maar ook een ervaringsdeskundige, die 'in the lead' is: door andere vragen te stellen en te focussen op *kracht in plaats van klacht*, gaan vier van de tien mensen niet richting GGz maar naar een herstelwerkplaats.

Ideën uit het onderzoek/de themabijeenkomst om de wachttijd zo goed mogelijk door te komen zijn bijvoorbeeld:

- een vast contactpersoon;
- een belmoment per 14 dagen;
- informatie over ziekte/aandoening/behandeling;
- een online hulpmodule;
- leefstijlhulp;
- regelmatig informeren over lengte wachttijd.

Conclusie en aanbevelingen

De problematiek van de wachtlijsten en wachttijden in de GGz heeft grote gevolgen voor de kwaliteit van leven van patiënten, cliënten en naasten. Maar het leidt ook tot druk op professionals, op de manier waarop zij hun werk willen doen.

Er zijn verschillende initiatieven en oplossingen om wachtlijsten aan te pakken. Deze worden door zorgverleners, cliëntorganisaties, zorgverzekeraars en gemeenten gedeeld via de website www.wegvandewachtlijst.nl.

Zorgbelang Groningen vindt het belangrijk dat bij het zoeken naar oplossingen voor de wachtlijsten 'de mensen om wie het gaat' worden betrokken. Ook tijdens ons onderzoek en de Academie – hoe kleinschalig ook – bleek maar weer dat er dan praktische oplossingen op tafel komen. Een herhaling van een bijeenkomst in de vorm van werksessies met alle betrokkenen (en vooral patiënten, cliënten en naasten) om hierin verder te komen, lijkt ons dan ook een goede volgende stap. En op het gebied van oplossingen zien we veel in de inzet van ervaringsdeskundigen.

In de tussentijd, wanneer we nog te maken hebben met lange wachttijden, zijn belangrijkste adviezen:

- houd regelmatig contact met de cliënt en vraag hoe het gaat;
- wees duidelijk over wat de cliënt kan verwachten en wanneer;
- bied inzet van een ervaringsdeskundige voor herkenning, een luisterend oor en praktische ondersteuning;
- en informeer over mogelijkheden om de wachttijd te overbruggen, want die zijn ook in onze provincie voorhanden

Meer informatie?

www.wegvandewachtlijst.nl
www.lentis.nl/locaties/ervaringsdeskundigen-bij-lentis
www.kiezenindeggz.nl

